דרשוני כרך ב — עזה כמוות אהבה

עזה כמוות אהבהתמר ביאלה

אמר רב יהודה, ברם, זכור אותו האיש לטוב, וחנניה בן חזקיה שמו. אלמלא הוא, נגנז ספר יחזקאל, שהיו דבריו סותרין דברי תורה. מה עשה? העלו לו שלוש מאות גרבי שמן, וישב בעלייה ודרשו (בבלי, חגיגה יג, ע"א)אמר רבי עקיבא, חס ושלום לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידיים, שאין כל העולם כולו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל, שכל כתובים קודש ושיר השירים קודש קדשים (משנה, ידיים, ג, א)

שאלה תנות לשכינה: מה היו דברי יחזקאל שהיו סותרין דברי תורה?

השיבתה: שלא קיים בנשים 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט, יח): שהמשיל את ישראל לאשה זונה ובוגדת וציער נשים שבעולם.

ומה הם שלוש מאות גרבי שמן שהעלו לו, לחנניה בן חזקיה, שידרוש את יחזקאל?זהו שיר השירים, עליו נאמר 'לריח שמניך טובים שמן תורק שמך וגו'' (שיר השירים א, ג).

ישב ודרש חנניה בעלייה את יחזקאל עם שיר השירים, הניח אותם זה בצד זה, משל לעומת משל, זה של קללה וזה של ברכה, וראו ישראל.

אמר יחזקאל: 'ואעבר עליך ואראך והנה עתך עת דדים ... ואשבע לך ואבוא בברית אתך ... ותהיי לי' (טז, ח).

בא שיר השירים להודיעך: 'נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דדי לך' (ז, יג).

אמר יחזקאל: 'ואלבישך ... ואנעלך ... ואחבשך ... ואכסך ...' (טז, י).

בא שיר השירים להודיעך: 'הראיני את מראיך' (ב, יד) 'שובי שובי ונחזה בך' (ז, א).

אמר יחזקאל: 'ויצא לך שם בגוים ... אשר שמתי עליך' (טז, יד).

בא שיר השירים להודיעך: 'מי יתנך כאח לי' (ח, א) 'דודי לי ואני לו' (ב, טז).

אמר יחזקאל: 'ותבטחי ביפיך ותזני על שמך' (טז, טו) 'ותרבי את תזנתך להכעיסני' (טז, כו).

בא שיר השירים להודיעך: 'אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך' (א, ח) והוסיף 'קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך' (ב, י).

אמר יחזקאל: 'והנה נטיתי ידי עליך ... ואתנך בנפש שנאותיך' (טז, כז).

בא שיר השירים להודיעך: 'מלך אסור ברהטים' (ז, ו) ואמר 'שימני ... כחותם על זרועך' (ח, ו).

אמר יחזקאל: 'ונתתיך דם חמה וקנאה ונתתי אתך בידם והרסו ... ונתצו ... והפשיטו ... ולקחו ... והעלו עליך קהל ורגמו אותך באבן ובתקוך בחרבותם ... ועשו בך שפטים ...' (טז, לח–מא).

בא שיר השירים להודיעך: 'שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני' (ב, ו).

אמר יחזקאל: 'כאמה בתה. בת אמך את געלת אישה ובניה' (טז, מד–מה).

בא שיר השירים להודיעך: 'עד שהביאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי' (ג, ד) 'תחת התפוח עוררתיך שמה חבלתך אמך' (ח, ה).

אמר יחזקאל: 'ולא יהיה לך עוד פתחון פה' (טז, סג).

בא שיר השירים להודיעך: 'השמיעני את קולך' (ב, יד) 'חברים מקשיבים לקולך השמיעני' (ח, יג).

על כן אמרה לה שכינה לתנות: 'משכני אחריך נרוצה' (שיר השירים א, ד). אל תקרי 'נָרוּצָה' אלא 'נִרְצֶה' שאין אהבה במקום שאין בו רצון ואין נאמנות במקום שאין בו אמון; שכל הכתובים קודש ושיר השירים קודש קודשים.

שאלה תנות לשכינה – על דמותה של תנות, ראו רבקה לוביץ, 'מדרשי בת יפתח', נחמה וינגרטן־מינץ ותמר ביאלה (עורכות), דרשוני: מדרשי נשים, א, תל אביב 2009, עמ' 100. תַּנּוֹת היא דמות בדיונית, נשמתה של בת יפתח, הנדרשת מן הפסוק 'מימים ימימה תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח הגלעדי' (שופטים יא, מ). דמותה משמשת כמתווכת בין בנות ישראל והשכינה: 'ומה עושה? יושבת במרומים, ושומעת סיפוריהן של בנות ישראל אשר בארץ, ואחר יושבת אצל השכינה ומְתַנָּה באוזניה צרותיהן, מתפללת בעבורן ומלמדת עליהן זכות'. שהמשיל את ישראל – ראו יחזקאל פרק טז. גרבי שמן – כדי שמן, למאור ולאכילה.